

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

доктора економічних наук, професора,
професора кафедри менеджменту та маркетингу
Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку

Станіславик Олени В'ячеславівни

на дисертаційну роботу

Гаврася Дмитра Руслановича

**«ПЛАНУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ»,**

подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

***Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами***

Підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та, як наслідок, зростання фінансових результатів їхньої діяльності потребує, серед іншого, збільшення рівня їхньої інноваційної активності. При цьому важливо, щоб суб'єкти підприємництва підтримували належний рівень цієї активності впродовж тривалого проміжку часу, забезпечуючи тим самим свій інноваційний розвиток. Потреба у такому розвитку є особливо гострою у контексті необхідності відбудови економіки України у воєнний та повоєнний періоди.

Водночас, як показує досвід провадження інноваційної діяльності українськими компаніями, на шляху до інноваційного розвитку багатьох з них постають різноманітні перешкоди. Важливе місце серед цих перешкод займають бар'єри ресурсного характеру, які відображаються у відсутності у підприємств достатніх обсягів наявних ресурсів, потрібних для провадження інноваційної діяльності, а також у низьких споживчих властивостях частини таких ресурсів.

Наявність перешкод ресурсного характеру, які гальмують інноваційний розвиток вітчизняних підприємств, значною мірою зумовлена недосконалістю процесів планування та регулювання ресурсного забезпечення цього розвитку, що, своєю чергою, викликано тим, що у сучасній економічній науці питання формування методичних засад провадження зазначених процесів ще не є остаточно вирішеним. Тому з цих позицій тема дисертації Гаврася Дмитра Руслановича є актуальною, а виконане ним дослідження – своєчасним, зумовленим об'єктивними потребами розвитку економічної науки та господарської практики.

Також варто відзначити тісний зв'язок виконаного дослідження із тематикою науково-дослідної роботи, яку проводить кафедра економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка», а саме з такими темами науково-дослідної роботи, як: «Формування та використання економічного потенціалу підприємств, галузей,

регіону» (номер державної реєстрації 0118U001539; підтверджено актом про використання результатів дисертаційної роботи від 24.04.2025 р.) та «Формування та використання економічного потенціалу підприємств, галузей та регіону в умовах інноваційної трансформації та сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0123U102353; підтверджено актом про використання результатів дисертаційної роботи від 24.04.2025 р.).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Запропоновані дисертантом наукові положення, сформовані ним висновки та рекомендації є обґрунтованими та достовірними, що, зокрема, зумовлено застосуванням в якості теоретичної та методологічної бази виконаного дослідження положень сучасної економічної науки. При цьому автор провів критичний аналіз значної кількості наукових праць за тематикою дослідження, що дозволило дисертанту з'ясувати основні завдання планування та регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств, які залишаються на теперішній час нерозв'язаними, та обрати дієві шляхи їхнього вирішення.

Крім того, обґрунтованість та достовірність результатів виконаного дослідження були значною мірою забезпечені використанням широкого арсеналу сучасних методів наукових досліджень, методичних засобів і прийомів, а саме: узагальнення (для розроблення теоретичних та прикладних засад планування та регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств); системного аналізу (з метою виділення чинників, які впливають на ресурсне забезпечення інноваційної діяльності); економіко-математичного моделювання (для побудови моделей планування фінансового забезпечення інноваційного розвитку компаній); абстрагування (для аналізування та оцінювання інноваційної діяльності підприємств, а також з метою удосконалення механізму обґрунтування потреби у підвищенні компетенцій персоналу підприємств з планування ресурсного забезпечення інноваційного розвитку та покращення інформаційної бази менеджерів та фахівців, які здійснюють управління інноваційною діяльністю компаній); оптимізаційний (для розроблення методичних засад гнучкого планування фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств).

Важливу роль у забезпеченні обґрунтованості та достовірності результатів виконаного дисертантом дослідження відіграло також і застосування значного обсягу статистичної інформації про інвестиційну та інноваційну діяльність вітчизняних підприємств за тривалий проміжок часу. Це дало змогу всебічно дослідити тенденції перебігу інноваційних процесів та встановити низку науково обґрунтованих закономірностей та взаємозв'язків, що притаманні цим процесам у контексті ресурсного забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва. Отже, рівень обґрунтованості та достовірності наукових

положень, висновків і рекомендацій, які містяться у дисертаційній роботі, можна оцінити як високий.

Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми роботи; встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; наведено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; охарактеризовано наукову новизну його результатів; описано практичне значення цих результатів; наведено інформацію про апробація результатів дисертації тощо.

Перший розділ дисертаційної роботи «Теоретичні засади планування та регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств» (с. 46–80) присвячено розгляду інноваційного розвитку підприємств як складника їхнього економічного розвитку, його сутності, ознакам та видам (с. 46-55); виокремленню складу ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств, принципів та методів планування цього забезпечення (с. 56-65); виділенню характерних рис регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств у контексті подолання перешкод на шляху до такого розвитку (с. 66-77).

У межах другого розділу дисертаційної роботи «Оцінювання наявного ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств» (с. 81-117) дисертантом оцінено економічний розвиток підприємств та його інноваційність (с. 81-93); виконано аналізування економічної ефективності ресурсного забезпечення інноваційного розвитку компаній (с. 93-105); встановлено міру впливу ресурсного забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва на величину тих перешкод, які виникають у процесі такого розвитку (с. 106-114).

У третьому розділі дисертаційної роботи «Розроблення та реалізація інструментарію планування та регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств» (с. 118-159) автор розробив моделі планування процесу фінансування інноваційного розвитку підприємств (с. 118-132); обґрунтував необхідність підвищення компетенцій персоналу підприємств стосовно планування ресурсного забезпечення інноваційного розвитку та щодо регулювання інформаційного забезпечення управління ним (с. 132-145); розробив інструменти та організаційні механізми, необхідні для здійснення регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку компаній (с. 146-156).

У висновках до дисертаційної роботи дисертант узагальнив одержані ним наукові результати.

Загалом, викладення матеріалу дисертаційної роботи є послідовним та логічним, відповідає темі роботи, меті та завданням дослідження, його об'єкту та предмету.

Теоретична та прикладна цінність результатів дослідження

У своїй дисертаційній роботі здобувачем вирішено актуальне науково-прикладне завдання розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо планування та регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств.

Теоретичну цінність мають, насамперед, такі результати цього дослідження, як запропоноване розширення класифікації видів інноваційного розвитку підприємств шляхом виділення додаткових ознак групування (за чинниками, які викликали інноваційний розвиток; за способом забезпечення зростання фінансово-економічних результатів господарської діяльності; за видами інновацій, впровадження яких у господарську діяльність призводить до інноваційного розвитку; за видами фінансово-економічних результатів, зростання яких відбувається у процесі інноваційного розвитку підприємств; за видами економічних ресурсів, зміна обсягів, споживчих властивостей та компетенцій стосовно управління якими викликає інноваційний розвиток) та групування перешкод, що постають на шляху до інноваційного розвитку компаній, виконане за новими ознаками.

Практичну значимість мають, передовсім, такі результати дослідження, як: розширена система показників оцінювання економічної ефективності ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств; модель гнучкого планування фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств; вдосконалений механізм обґрунтування потреби у підвищенні компетенцій працівників підприємств з планування ресурсного забезпечення інноваційного розвитку; покращені методичні засади регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємства у процесі подолання перешкод, які постають на шляху до цього розвитку.

Низка результатів дослідження було застосовано у діяльності ТзОВ «Українська деревообробна компанія» (довідка № 13 від 10.04.2025 р.); ПП «Степанків» (довідка № 5/04 від 23.04.2025 р.); Сокільницької сільської ради Львівського району Львівської області (довідка № 02 від 24.04.2025 р.), також у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 67-01-488 від 14.04.2025 р.).

Наукова новизна результатів дослідження

Ознайомлення із змістом дисертаційної роботи Гаврася Дмитра Руслановича дає підстави зробити висновок про належний рівень наукової новизни отриманих у процесі виконання дослідження результатів. До найбільш вагомих таких результатів варто віднести:

– вперше запропоновано модель гнучкого планування процесу фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств, яка передбачає можливість коригування наявних обмежень на обсяги та структуру фінансових ресурсів з огляду на обчислені планові значення головних параметрів

інноваційних проєктів (зокрема, прибутковості та ризикованості) та на вплив цих параметрів на чинники, які формують обсяги власних, позикових та залучених коштів, які суб'єкти підприємництва погоджуються інвестувати у свій інноваційний розвиток (с. 119-131);

- розширена система показників, за допомогою якої оцінюється економічна ефективність ресурсного забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання (с. 95-99);

- удосконалений механізм обґрунтування заходів із підвищення компетенцій персоналу підприємств у питаннях планування ресурсного забезпечення їх інноваційного розвитку (с. 133-137);

- покращені методичні засади регулювання параметрів ресурсного забезпечення інноваційного розвитку компаній при подоланні тих бар'єрів, які виникають у процесі такого розвитку (с. 146-151);

- розвинуті теоретико-прикладні засади планування ресурсного забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів підприємства, зокрема розширена класифікація видів цього розвитку (с. 54-55),

- розвинуті теоретичні положення стосовно регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств (с. 72-77; 140-144), серед іншого, виділення нових ознак групування перешкод, які часто постають на шляху до інноваційного розвитку (за етапами процесу провадження на підприємствах заходів із забезпечення їх інноваційного розвитку; за причинами, які зумовлюють перешкоди; за ієрархією перешкод).

Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих автором наукових працях

За темою дисертації опубліковано 93 наукових праці, у тому числі: 20 статей (з яких 17 у наукових фахових виданнях України, а одна стаття – у зарубіжному виданні, який індексується у базі Scopus), 3 розділи у колективних монографіях та 70 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Публікації автора повною мірою відображають представлені у дисертаційній роботі елементи наукової новизни, її теоретико-методичні та прикладні положення. Стосовно наукових праць, опублікованих дисертантом у співавторстві, то у дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та висновки, які є результатом особистих досліджень здобувача. Обсяг друкованих праць, їхня кількість та якість відповідають усім встановленим вимогам щодо публікацій основного змісту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії і, отже, надають здобувачу право публічно захищати свою дисертаційну роботу.

Відсутність порушення академічної доброчесності

Аналіз змісту дисертаційного дослідження підтверджує дотримання дисертантом принципів академічної доброчесності. У дисертаційній роботі

Гаврася Дмитра Руслановича чітко зазначено посилання на використані джерела інформації у випадках запозичення ідей, положень, результатів досліджень чи даних інших науковців, що відповідає етичним та правовим нормам. Законодавчі вимоги щодо авторського права повністю виконано.

У процесі рецензування не виявлено жодних ознак академічного плагіату, фальсифікацій чи інших порушень, які могли б поставити під сумнів самостійність виконаного автором наукового дослідження.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

До недоліків та зауважень дискусійного характеру, притаманних даній дисертаційній роботі, можна віднести такі:

1. На рис. 1.1 (с. 50) автор наводить місце інноваційного розвитку підприємства у складі його загального економічного зростання. Проте, у табл. 1.1, яка передує цьому рисунку, де подається групування видів розвитку підприємств, інноваційний розвиток не фігурує.

2. При описі ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств (с. 56-58) недостатня увага приділена взаємозв'язкам між різними видами ресурсів, зокрема необхідності забезпечення певних пропорцій між їхніми обсягами.

3. Аналізуючи дані, наведені у табл. 2.1 (с. 82), автор недостатню увагу приділяє причинам, які зумовлюють відмінності у значеннях ступеня економічного розвитку досліджуваних компаній для різних фінансово-економічних результатів діяльності.

4. Формула (2.11) на с. 106 потребує більш докладного пояснення щодо того, як збираються вхідні дані для розрахунків за нею. Зокрема, це стосується показника кількості причин, внаслідок яких підприємства можуть не подолати відповідний етап процесу провадження інноваційних проєктів.

5. Автором недостатню увагу приділено питанню впливу військових дій та загальної макроекономічної ситуації в Україні на індикатори інноваційного розвитку підприємств.

6. Доцільно було би більш детально описати процес відбору досліджуваних підприємств, зокрема тих з них, щодо яких виконувалися розрахунки у розділі 3.

Водночас, перелічені зауваження не є принциповими і не знижують наукову та прикладну значущість результатів виконаного дослідження.

Відповідність роботи встановленим вимогам

Актуальність теми дисертаційної роботи, своєчасність виконаного дослідження, належні обґрунтованість та достовірність сформульованих положень, пропозицій та висновків, високий рівень наукової новизни одержаних результатів, їхня теоретична та практична цінність дають змогу зробити висновок про те, що дисертаційна робота Гаврася Дмитра Руслановича

на тему «Планування та регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств» є завершеною самостійно виконаною працею, в якій одержано нові науково обґрунтовані результати та вирішено важливе як з теоретичної, так і з прикладної точок зору завдання розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо планування та регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств.

Дисертаційна робота відповідає сучасним завданням і тенденціям наукових досліджень у сфері економіки.

Дисертаційна робота задовольняє усі основні вимоги щодо її написання та оформлення. При цьому вона характеризується достатньо високим науково-теоретичним рівнем.

З урахуванням викладеного вище, можливо констатувати, що дисертація «Планування та регулювання ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» зі змінами та доповненнями та постанові Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» зі змінами та доповненнями, а її автор – Гаврась Дмитро Русланович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту
та маркетингу Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку

Олена СТАНІСЛАВИК

Підпис офіційного опонента засвідчує:
Вчений секретар вченої ради
Державного університету
інтелектуальних технологій і зв'язку

Тетяна КАЗАРЯН